

Η ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑ ΣΑΝΑΖΗ
Ραδιοφωνική Έκπομπή
διά τήν 4 Μαΐου 69

14^η ΕΚΠΟΜΠΗ!

Όμιλοσν : Κ. Γιαννίδης - Δ. Γιαννουκάκης
Τραγοσδι : Κλειώ Δενάρδου

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Είμαι βέβαιος Δημήτρη, ότι σήμερα μπορώ νά προεξοφλήσω τό θέμα της συζητήσεως πού θά κάνωμε.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Είμαι βέβαιος ότι τό έχεις μαντεύσει καί γι' αυτό δέν πρόκειται νά σου πω κανένα : ε δ γ ε .
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Προχτές είχαμε Πρωτομαγιά... καί όπως είναι πολύ φυσικό, θά θυμηθούμε τίς παλιές αθηναϊκές Πρωτομαγιές. Καί είμαι βέβαιος ότι θά μέ πᾶς στά Πατήσια, όπου πήγαινε κάθε αθηναίος τήν Πρωτομαγιά.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Έδω έπεσες έξω Γιάννο. Δέν θά αρχίσωμε από τά Πατήσια. Προτιμώ γιά λόγους χρονολογικούς, νά πᾶμε πρώτα στούς 'Αμπελοκήπους γιατί έκει πηγαίνανε οί παλαιοί αθηναίοι νά γιορτάσουν τήν Πρωτομαγιά, σέ χρόνια παλαιότερα. Στούς 'Αμπελοκήπους οί πιά εύποροι, στήν Κολοκυθοσ οί πιά φτωχοί. Όσο γιά τούς πολύ παραληδες, αὐτοί πηγαίνανε πάντα στήν Κηφισιά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Όστε οί 'Αμπελόκηποι εί-ανε τά πρωτομαγιατικά πρωτεία ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οί 'Αμπελόκηποι, σί όποιοι ώνομάσθησαν έτσι από παραφθορά της παλαιότερης ώνομασίας. 'Η πραγματική ώνομασία της περιοχής εκείνης είναι 'Αγγελοκηποί. Κηποι αγγέλων. Κάποιος επιχειρηματίας είχε άνοίξει εκεί, έξω από τήν 'Αθήνα, ένα κέντρο έξοχικό καί τό είχε ώνομάσει : Κηπος 'Αγγέλων.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι ότι θά ήτανε μάλλον έρωτικό καταφύγιο γιά ζευγάρια αὐτός ο Κηπος τών 'Αγγέλων.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβώς όπως τό λές Γιάννο. Μικρή ή 'Αθήνα τότε, γύρω στά 1880, έδω κι' έναντηντα χρόνια. Γνωστί μεταξύ τους οί πολίτες.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ φυσικό. Ἡ ἐρωτική καί αἰσθηματική ἀνάγκη νά συναντιῶνται τὰ ζευγάρια κάπου, μακριά ἀπό τὰ βέβηλα μάτια τοῦ κόσμου, εἶχε δημιουργήσει τὰ ἐξοχικά κέντρα...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα, πού ὅπως ἔλεγε ὁ ἀλησμόνητος Τζιμς Μωραϊτίνης ἦτανε :
- Τὰ κέντρα τὰ ἐξοχικά
ἀπόκεντρα ἐρωτικά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ἦτανε πολλά αὐτά τὰ κέντρα τ' ἀπόκεντρα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολλά. Στούς Ἀμπελοκήπους ἢ τούς Ἀγγελοκήπους γιά τό ἀκρὶβέστερον, ὑπῆρχαν πολλά τέτοια κέντρα, ἀλλά δύο ἦτανε τὰ μεγάλα κί' ὄνομαστά. Πρὸς τό τέρμα τῆς λεωφόρου Ἀλεξάνδρας δεξιά, ἐκεῖ ὅπου σήμερα βρίσκεται ἓνα μεγάλο νοσοκομεῖο, ἦτανε τό Ἡραῖον. Καί ἀπέναντι, ἐπὶ τῆς λεωφόρου Κηφισίας, ἡ περίφημη Ἄνεσις. Τριγυρισμένα καί τὰ δύο ἀπὸ μανδρότοιχους στούς ὁποίους ἐδιάβαζε κανεῖς μ' μεγάλα γράμματα : Ἰδιαίτε-
ραι αἰθουσαι δι' οἰκογενείας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καταλαβαίνω. Λύτεις οἱ ἔα αἰθουσαι δι' οἰκογενείας ἦτανε προωρισμένες γιά τὰ ἐρωτικά ζευγάρια. Κάποτε μοῦ ἔλεγες ὅτι ὑπῆρχε ἄλλο ἓνα τέτοιο κέντρο, λίγο πρὶν ἀπὸ τό Στάδιο, στούς πρόποδες τοῦ λόφου τοῦ Ἀρδητοῦ, τό Μέτς.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο Γιάννη. Τό Μέτς. Καί ἀπὸ τό κέντρο αὐτό, πῆρε τό ὄνομά της ὀλόκληρη ἡ συνοικία πού λέγεται ἀκόμη καί σήμερα :
Μέτς.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί στήν Κολοκυθοῦ καί στά Πατήσια ὑπῆρχαν τέτοια κέντρα μέ αἰθουσαι δι' οἰκογενείας.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί θά ἐκπλαγῆς πραγματικά ἂν σοῦ πῶ ὅτι καί μέσα στήν καρδιά τῆς Ἀθήνας, ὑπῆρχε ἓνα μεγάλο ζυθοπωλεῖο, κεντρικώτατο πού εἶχε τό ὑπόγειό του χωρισμένο σέ καμαράκια γιά τὰ ζευγάρια.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σοβαρά ; Στήν καρδιά τῆς Ἀθήνας ; Ποῦ δηλαδή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Απέναντι στο Πανεπιστήμιο άκριβως. Στην Στοά Πεσματζό-
γλου. 'Η μιá γωνία της Στοάς είναι τό φαρμακείον Δαμβέγγη
Στήν δεξιá γωνία, ύπήρχε τό μεγάλο καφενετόν 'Ακαδημαϊκόν
όπου συχνάζανε φοιτηταί καί παίζανε τάβλι ή σιάκι. Κυρίως
σιάκι πού έθεωρείτο πλό πνευματικό παιγνίδι. Σ' αυτό άκρι-
βως τό μέρος, πρίν γίνη τό καφενετό 'Ακαδημαϊκό, ύπήρχε
τό ζυθοπωλετόν Κασταλία. Στο ύπόγειο της Κασταλίας
ύπήρχαν τά μικρά δωμάτια για τά έρωτικά ζευγάρια. Μάλιστα.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Δέν φαντάζομαι νά διεφήμιζε ή Κασταλία αιδούσας δι' οίκογε-
νείας...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι, έλλά οί ένδιαφερόμενοι τό ξέρανε καί όσοι δέν τό ξέ-
ρανε τό μαθαίνανε από άλλους. "Ομως καλύτερα ν' αφήσωμε τά
ιδιαίτερα αυτά ~~καθή~~

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Πού τώρα στην ηλικία μας δέν μας ενδιαφέρουν καί πολύ καί
νά γυρίσωμε στην Πρωτομαγιά για νά θυμηθοσμε καί τραγούδια
πού νά 'χουμε σχέσι μέ λουλούδια. Τί λές ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Είμαι απόλυτα σύμφωνος. Κι' άφού θά θυμηθοσμε τραγούδια για
ένθη, θά διανθίσωμε τήν ~~εξ~~ συζήτησί μας. Τί προτείνεις ;

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Τήν Βιολετέρα ! Ένα τραγούδι πού λανσαρίσθηκε στο Παρίσι
καί έγινε άμέσως, διεθνής τουρίστας. 'Εγύρισε όλον τόν
κόσμο καί μεταφράσθηκε σέ όλες τίς γλώσσες καί τίς πλό άπί-
θανες άπόμη : Τήν Βιολετέρα. 'Η Κλειώ Δενάρδου θά μας τήν
θυμίση.

ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Τραγούδι μέ συνοδεία πιάνου)

Είμ' όρφανή καί ξένη
καί τά βραδάκια
γυρίζω ή καημένη
μέ μπουκετάκια
καί πού δέν πάω,
λουλούδια νά πουλάω
καί τά ζευγάρια - παρακαλάω...

"Αχ κυρίες μου κοπέττες
 αγοράστε μου βιολέττες
 τά σεμνά μου λουλουδάκια
 αγοράστε μου κικιάκια
 για να ζήσω ή φτωχή·

Δυπηθήτε με λιγάκι
 πάρτε μου ένα μπουκετάκι
 έχει άρωμα πού αξίζει
 και σεμνά μοσχομυρίζει
 ή δειλή του ή ψυχή !

Στά καμαπρέ γυρίζω
 και ψιθυρίζω
 μόλις θά δω ζευγάρι
 πού να φλερτάρει :
 "Ένα λουλουδί,
 μιλάει σαν τραγουδί
 και τί δέν λέει,
 γελά και κλαίει...

"Αχ κυρίες μου κοπέττες
 αγοράστε μου βιολέττες
 τά σεμνά μου λουλουδάκια
 αγοράστε μου κικιάκια
 για να ζήσω ή φτωχή·

Δυπηθήτε με λιγάκι
 πάρ'τε μου ένα μπουκετάκι
 έχει άρωμα πού αξίζει
 και σεμνά μοσχομυρίζει
 ή δειλή του ή ψυχή !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ας ξαναγυρίσωμε λοιπόν στην παληά Πρωτομαγιά· θέλεις λοιπόν
 Γιάγκο μιιά εικόνα παληάς άθηναϊκής Πρωτομαγιάς ; Διάβασε
 αυτούς τούς στίχους ενός παλαιού ~~αυτού~~ εύθυμογράφου του
 Κωνσταντίνου Σκόκου - είναι αυτός πού έβγαζε τό 'Ημερολό-
 γιο του Σκόκου επί πολλά πολλά χρόνια· Διάβασε μιιά περιγραφή
 λίγο υπερβολική βέβαια, μά σχεδόν πραγματική :

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Γιά δόσε μου... (Διαβάζει)

Σκόνη, στριγγλίσματα πολλά
τσῆροι, φωνές, ρετσίνα
τῶν ἀμαξάδων βρυχηθμοί
κι' ἀνάστατη ἡ Ἀθήνα.
Βραχνά λαρύγγια, ἀλαλητό
ξεκούρδιστων ἐγχόρδων
ὄσμη γνησίου πατσουλί
οὐ μὴν, ἀλλὰ καί σιόρδων.

Λαντέρνες καί οὐρλιάσματα
ἐν εἶδει τραγουδίων
" Δρέφατε πάλιν ἐρασταί
εἰς κήπους μαρουλίων... "
Σέ μιὰ καρέιλα κάρφωμα
ἂν βρῆς νά τήν πετύχης
καί στρίμωγμα σαρδελληδόν
εἰς χῶρον μίας πήχης.
Τουρλοῦ τουρλοῦ τὰ θηκυιά,
ἔ ν α μέ ἄνδρες, ἔ ξ η
καί γλέντι πονηρώτατον,
Χριστέ, ἄμάν κι' ἄς φέξη !
Πρός δέ καί κάρμα ἐπίκουρος
καί τό ρεβόλβερ ἔτι
ὄργανα ἀπαραίτητα
ἔτσι γιά τό αἶντέτι.
Τέτοια ἀνακάρωμα λοιπόν
βρόντοι, φωνές φαγιὰ
τό ἔχουνε γι' ἀνθογιωρτή
τό λέν ἔ Πρωτομαγιά !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια, εἶναι ὑπερβολικός ὁ εὐθυμογράφος τῆς ἐποχῆς, μά δέν
βρίσκεται καί πολύ μακριά ἀπό τήν πραγματικότητα. Ἡ εἰκόνα
πού θυμάμαι ἐγώ προσωπικά ἀπό τίς παλαιές Πρωτομαγιές, ἦταν
γύρω στά 1910, ἐδῶ κι' ἑξήντα χρόνια, ὅταν πιά ἡ Πρωτομαγιά
πνηγυρισόταν κυρίως στά Πατήσια.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Ἐῤῥανε φύγει πιά ἀπό τοὺς Ἀμπελοκήπους οἱ ἀθηναῖοι.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν είχανε έγναταλειφθει τελείως οί' Αμπελόκηποι, μά τά Πατήσια είχανε γίνει περισσότερο τής μόδας. Σ' αυτό συνετέλεσε κυρίως ένα κέντρον πού είχε άν'ξει έκει, άκριβώς όπου είναι ή γέφυρα του Ποδονίφτη, ένα κέντρον : Τά Παναθήναια.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Τά Παναθήναια. Νομίζω πώς τό έχω άκουστά. "Ητανε κήπος...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τεράστιος κήπος, άπέραντος και πολύ περιποιημένος. Τραπέζια μέσα στα φυλλώματα και κάτω από μικρές τριανταφυλλένιες πέργυολες...
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Ρομαντικά δηλαδή τά πράγματα. Κτίριο ύπήρχε :
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια, πολύ μεγάλη αίθουσα, μαγειρεία, τουαλέττες περιποιημένες γιατί τό κέντρον αυτό τά Παναθήναια, εργαζόντουσαν πολύ καλά και τόν χειμώνα. Αιόμη και άποικρηάτικοι χοροί έδίδοντο στην τεράστια εκείνη αίθουσα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Και φυσικά θα διέθετε και αυτό αίθούσας δι' οίκογενείας.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι. Δέν χρειαζότανε. Τά φυλλώματα και οί λουλουδένιες πέργυολες κρύβανε πολύ καλά τά ζευγάρια πού καταφεύγανε έκει. Τά Πατήσια λοιπόν είχανε γίνει τόσο τής μόδας, άφου διαθέτανε και τοπικό θέατρο.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ "Οχι δά, μή μου πης ότι στό τέρμα Πατησίων ύπήρχε θέατρο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Εως τά ~~φά~~ 1920 λειτουργούσε τό θεατράκι αυτό, άκριβώς στό τέρμα Πατησίων δεξιά, πού λεγότανε θέατρον Γκρένα. Τί παίζανε έπιθεωρήσεις, βαριετέ, χορούς, τραγούδια και ξένες άτραξιόν άκροβατικά νούμερα και τά τοιαυτα. "Ολα αυτά βέβαια τό καλοκαίρι. Τόν χειμώνα στα Πατήσια, επικρατούσε σκοτάδι και κακομοιριά.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ "Ητανε ή έποχή πού επικρατούσε στην Αθήνα ένα σπανιόλινο τραγούδι, ή Ματσίτσα, μέ στίχους έλληνικούς και μάλιστα στίχους καθαρως ά θηναϊκούς, άφου τό τραγούδι αυτό λεγότανε : Στο Ζάππειο μία μέρα περιπατούσα. Η κλειώ θα μ'ας τό θυμίση.

ΔΕΝΑΡΔΟΥ

Μέσ' τήν 'Αθήνα τώρα - ποιός δέν τό ξέρει ; -
 τί όμορφα κορίτσια - γυρεύουν ταίρι
 πού λίγο νά θελήσης - νά τούς μιλήσης
 στήν στιγμή σταματούν
 σέ γλυκοκοιτούν
 καί σοῦ απαντούν !

Στό Ζάππειο μιά μέρα - περιπατοῦσα
 κι' ἀπάντησα μιά νέα - ξανθομαλλοῦσα
 Ξανθά μαλλιᾶ
 καί στόμα γιά φιλιᾶ
 τί όμορφιᾶ
 στ' ἀλήθεια ζωγραφιά.

Εὐθύς τήν πλησιάζω - καί τῆς μιλάω
 ὅτι τόν ἔρωτά μου - γι' αὐτήν φυλάω
 σε μιά στιγμή καί μόνη - αὐτή σηκώνει
 ὀμπρελλίνο λεπτό καί μεταξωτό - ἦταν γραφτό !

Στό Ζάππειο στό μέλλον - δέν ξαναπάω
 γιατί φοβᾶμαι μήπως - τίς ξαναφάω
 κι' ἀντί φιλιᾶ - μοῦ ἔρθῃ ὀμπρελλιᾶ
 χωρίς μιλιᾶ - καί κατακεφαλιᾶ !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Μιά ὀλόκληρη ἔποχή ἀντιπροσωπεύει αὐτό τό τραγοῦδι Γιάγκο.
 Ποιός ἀθηναῖος καί ποιᾶ ἀθηναίκα γ ριζομάλλα δέν θά συγκινηθεῖ
 ἀκούγοντας αὐτό τό τραγοῦδι. Τί σημασία ἔχει ἔν ἡ μελωδίᾳ
 του ὀφείλεται σέ Ισπανό συνθέτη κι' ἂν εἶναι ἀντιπροσωπευτική
 σπανιόλικου ρυθμοῦ... Οἱ στίχοι του θυμίζουνε 'Αθήνα, μυρί-
 ζουνε Ζάππειο καί κάνουνε πολλά μάτια νά δακρῦζουν !

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

"Λε ξαναγυρίσωμε στήν Πρωτομαγιά Δημήτρη. Εἶπαμε λοιπόν ὅτι οἱ
 ἀθηναῖοι γιορτάζανε τήν Πρωτομαγιά στούς 'Αμπελοκήπους παλαιό-
 τερα καί ἀργότερα στά Πατήσια.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Γιά τούς 'Αμπελοκήπους μάλιστα, ἔχομε κι' ἓνα αἰσθηματικό ἱστο-
 ρικό γεγονός.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

'Ιστορικό αἰσθηματικό γεγονός ; Πῶς συμβιβάζεται ἡ ἱστορία
 μέ τόν ἔρωτα ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιά νά πετύχωμε αυτόν τόν συμβιβασμό, πρέπει ν'άνατρέξωμε
στά 1890 Γιάγκο.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Στά 1890 ; Δηλαδή όγδόντα χρόνια πριν ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Όγδόντα χρόνια πριν γιά νά σοϋ πω, ότι στούς 'Αμ-
πελοκήπους, τήν παραμονή τής Πρωτομαγιάς γνωρίστηκαν καί μι-
λησαν γιά πρώτη φορά οί θρυλικοί έραστές, ή Μαίρη Βέμπερ καί
ό Μιχαήλ Μιμηκος.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ 'Η Μαίρη κι'ό Μιμηκος ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αύτοί. Παραμονή πρωτομαγιάς γνωριστήκανε από κοντά καί ίσως
ίσωςνά 'δωσαν τό πρώτο τους άθωο φιλή. 'Ο Μιμηκος τήν είχε
πρωτοΐδει τήν Μαίρη έπτά όκτώ μηνες πριν καί τήν είχε αγα-
πήσει μέ τό πρώτο. Καί έπτά όκτώ μηνες έκανε γιά νά μπορέση
νά τήν πλησιάση καί νά τής μιλήση.
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Στήν Πρωτομαγιά τοϋ 1890.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα καί ύστερα από τρία χρόνια, τόν Φεβρουάριο τοϋ 1893
αύτός ό έρωτας πήρε τέλος μέ τήν γνωστή διπλή άυτοκτονία τών
έραστών...
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Βρέ άδελφέ Δημήτρη, μιλάμε γιά Πρωτομαγιά, γιά λουλούδια καί
τραγούδια καί σύ μου θυμίζεις άυτοκτονίες καί θανάτους ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί φταίω έγώ ; Είνι συνυφασμένα τά γεγονότα. Όμως τώρα γιά
νά εύθυμήσωμε πάλι, έξ σοϋ δώσω νά διαβάσης στίχους τοϋ Σουρη
γιά τήν Πρωτομαγιά...
- ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Δόξα νά 'χη ό κύριος. Γιά δόσε μου...
- (Διαβάζει) Καλώς τονε τόν Νάη μέ τούς γλυκούα ζεφύρους
μέ τά κουκιά τά φρέσνα, τούς μυρωδάτους τσίρους
μέ τ'άνθη, μέ τά ρόδα μέ τά χλωρά γρασίδια
μέ μουσικές, τραγούδια κι'ρωτικά παιγνίδια.
Γέλια, φωνές, μεθύσια,
Ψυχή μου στά Πατήσια.

Γιά δῆτε τί μαγεία στῶν Πατησιῶν τό μέρος
 ἔδῳ, σάν πεταλοῦδα κρυφοπετᾶ ὁ ἔρως
 ἔδῳ οἱ Μοῦσες ὕλες, ἔδῳ ἡ Ἀφροδίτη
 ἔδῳ ἡ Θεσσαλία κι' ἡ Ἠπειρος κι' ἡ Κρήτη
 γέλια, φωνές μεθύσια,
 ψυχὴ μου στὰ Πατήσια...

Ἐδῳ χαλᾶ ὁ κόσμος, ἔδῳ γελοῦν κι' οἱ χῆρες
 ἔδῳ κυλοῦν ρετσιίνες, τὰ οὔζα καί οἱ μπῦρες
 ἔδῳ γλεντᾶ ὁ κόσμος, καθέννας ζευγαρώνει
 καί σπῖτι του γυρίζει διπλός καί καμαρώνει.
 γέλια, φωνές, μεθύσια
 ψυχὴ μου στὰ Πατήσια !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐνθουσιώδης ὁ Σουρῆς, δέν εἶναι σάν τόν Σκόμο μουτρωμένος.
 Ὅμως ἔχομε νά κάνωμε μιὰ χορονλογικὴ παρατήρησι γι' αὐτούς
 τούς στίχους. Οἱ στίχοι εἶναι γραμμένοι στὰ 1886...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καταλαβαίνω τί θέλεις νά πῆς : Ὅτι τὰ Πατήσια σάν τόπος
 πρωτομαγιάτικου πανηγυρισμοῦ ἔχουν ἀρχίσει νά θεωροῦνται πολύ
 πρὶν ἀπὸ τὰ 1900.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια, ἀφοῦ ὁ Σουρῆς ξεφωνίζε σάν ἐπωδὸ του σέ κἄθε τερρά-
 στιχο : Γέλια, φωνές, μεθύσια - Ψυχὴ μου στὰ Πατήσια

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἡ πρωτομαγιά πάντα μιλοῦσε στὴν ψυχὴ τοῦ ἀιηναίου κι' αὐτό
 τό βλέπω ἀπὸ τὰ τραγούδια πού ἀναφέρονται σέ λουλούδια. Αὐτὴν
 τὴν στιγμή θυμᾶμαι ἕλλο ἕνα : Σάν σέ βλέπω τό πρωῖ στό παρα-
 θυρι, σάν γαρύφαλο μου φαίνεσαι ἀνοιχτό. Ἡ φίλη μας ἡ Κλειώ
 θά νῆς τραγουδήσῃ αὐτὴν τὴν χαριτωμένη λαϊκὴ μελωδία.

ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Τραγουδοῦ με πιάνο) Σάν σέ βλέπω τό πρωῖ στό παραθυρι
 σάν γαρύφαλο μου φαίνεσαι ἀνοιχτό
 θά σέ κόψω νά σέ βάλω στό ποτηρι
 γιὰ νά μείνης μέρα νύχτα δροσερό.

Αὐτό τό βλέμμα σου τό ζωηρό
 φωτίζει κόσμο, γῆ καί οὐρανό
 γιὰ ἰδέες πουλί μου σ' ἀγαπᾶ - Σ' ἀγαπᾶ !

"Ήθελα νά 'χω κι'έγώ αύτήν τήν χάρι
νά γενόμουν, ποτήρι μέ νερό
νά όροσίζω αύτό τό όμορφο κλωνάρι
πού γιά δάφτο μέρα νύχτα λαχταρώ.

Δέν βλέπεις φλόγα πού 'χω στήν καρδιά
γιά μία μόνη σου γλυκειά ματιά
έλα ξανθή μου σ'άγαπή - σ'άγαπή !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ξέρεις τί μου θυμίζει αύτό τό τραγούδι Γιάγκο ; Τόν μακαρί-
τη τόν Ξίμο τόν Μωραϊτίνη.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γιατί αύτό ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πρώτα πρώτα γιατί ό Μωραϊτίνης όλα του τά ποιήματα τ'αναφέ-
ρει σέ διάφορα λουλούδια. Σχεδόν δέν υπάρχει ποίημα του
Μωραϊτίνη χωρίς ένα λουλούδι στους στίχους του. Καί μάλιστα
μέ ώρες παρομοιώσεις. Τούς πανσέδες ό Μωραϊτίνης τούς
ντύνει μέ καφετιά βελούδα, ένώ στίς μαργαρίτες τίς ντύνει
μέ άσπρες τραχηλιές. Τέλος θέλει τήν μπουκαμβίλια τήν λυγι-
στή, νά 'χη άπ'τά κάγκελλα πιαστέϊ...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κι'έχει πει καί κάτι άλλο, αύτό πού σου θυμισε τό τραγούδι :
έλε κάποτε ότι ή γυναικεία όμορφιά είναι ρευστή. Γιατί ;
τόν έρώτησαν. Καί ό Μωραϊτίνης άπήντησε : "Όταν βλέπεις μία
όμορφη γυναίκα, δέν λές : Αυτή είναι νά τήν πίνης στό ποτήρι.
"Άρα ή όμορφιά είναι ρευστή !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Αλησμόνητος είναι ό Μωραϊτίνης. Πραγματικός άθηναίος καί
έθνηαιολάτρης. Μά πρέπει νά ξαναγυρίσωμε στήν Πατησιώτικη
Πρωτομαγιά.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Άς ξαναγυρίσωμε.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θα πάρωμε ένα άμάξι.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τί άμάξι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ότι θέλεις. "Αν πάρωμε λαντώ, θα είναι άνοιχτό γιά νά μπο-
ροϋμε νά πετάμε λουλούδια καί νά μάς πετοϋν λουλούδια...

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γινότανε άνθοπόλεμος στόν δρόμο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Άνθοπόλεμος δέν θά πῆ τίποτε. Άρκεῖ νά σοῦ πῶ ὅτι ἕνα ἀμάξι γιά νά πάη ἀπό τά Χαντεῖα ἕως τό τέρμα Πατησίων, χρειάζότανε δυό καί τρεῖς ὥρες...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γιατί αὐτό ; Βραδυπορεία ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιατί τ'ἀμάξια ἦτανε τό ἕνα πίσω ἀπό τό ἕλλο καί δέν μπορούσανε νά προχωρήσουν παρά μέ βῆμα σημειωτόν. Σκέφου λοιπόν μιᾶ ἀτέλειωτη σειρά ἀπό ἀμάξια, λαντώ, βιτώριες καί μόνιππα ἀκόμη ἀπό τά Χαντεῖα ἕως τό τέρμα Πατησίων. Μῆσα στ'ἀμάξια αὐτά περνοῦσε κι' ἕνα κάρρο ἢ μιᾶ σοῦστα οἰκογενειακῶς. Ὁ ἀραμπατζῆς ἢ ὁ σουσιέρης, φόρωτνε τήν φαμίλια του στό τροχοφόρο του κι' ἔπαιρνε κι' αὐτός μέρος στήν άνθοστολισμένη παρέλασι.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φαντάζομαι ὅτι κάτω στά πεζοδρόμια θά γινότανε χαλασμός κόσμου. Μοῦ ἔχουν πεῖ ὅτι κᾶθε γωνιά δρόμου τήν εἶχε καταλάβει κι' ἕνας αὐτοσχέδιος κι' αὐτοδημιούργητος άνθοπόλης καί πουλοῦσε Μάηδες, μικρά μεγάλα στεφάνια, πουλοῦσε λουλουῖδια, πουλοῦσε πιασινάδες.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σεχνᾶς τό κυριώτερο ; Πουλοῦσε μονόσκορδο ! Μονόσκορδο πού ἔθεωρεῖτο στήν Ἀθήνα τό γοῦρι τῆς Πρωτομαγιάς. Τά ξέρεις βέβαια τά μονόσκορδα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πῶς δέν τά ξέρω ; Εἶναι σκόρδα χονδρά, μέ μιᾶ σκελίδα μόνο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Λοιπόν τό μονόσκορδο ἦτανε περιζήτητο τήν παραμονή τῆς Πρωτομαγιάς. Λουλουῖδες πλανόδιος ἔν δέν εἶχε μονόσκορδα γιά τήν πελατεῖ δέν μπορούσε νά πουλήσῃ Μάηδες.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γράφει κᾶπου ὁ Καμπούρογλου στ'ἀθηναϊκά του, ὅτι οἱ ἀθηναῖοι εἶχανε ἀνένανθεν τέτοιες προληπτικῆς πεποιθησεις. Μιᾶ ἀπ'αὐτές ἦτανε καί οἱ προξενῆτρες... "Αν ἤθελε μιᾶ γυναῖκα νά προξενέψῃ γαμπρό γιά τήν κόρη καμμιάς γνωστῆς τῆς, ἔπρεπε νά πάη στό σπίτι μέ παπούτσια παράταιρα. Ἐνα μαῦρο κι' ἕνα καφέ νά ποῦμε. Στόν γυρισμό τῆς, ὁ γαμπρός πού περίμενε τήν ἔβλεπε. "Αν ἐρχότανε

πάλι μά παράταιρα παπούτσια, αυτό έσήμαινε ότι ο γαμπρός δέν είχε γίνει δεκτός και τό προξενιό είχε άποτύ ει. "Αν φορούσε παπούτσια ταιριασμένα, 'σήμαινε ότι τό προξενιό είχε γίνει δεκτό.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Όμως πρέπει νά τονίσωμε κ'άτι. Τά μονόσκορδα ήτανε σπάνια. Δύσκολα βρισκόντουσαν και ξέρεις γιατί ; Οί πονηροί, οί παμπόνηροι οι περιβολάρηδες και χωρικοί τών Μεσογείων θά διαλέγανε και τά φυλάγανε για έκμετάλλευσι. Κι' έβλεπες δίπλα στους άθηναίους άνθοπωλες και χωρικούς από τό Λιόπεσι, τό Χαλάνδρι, τό Παρούσι νά διαλαλούν : Μονόσκορδα για τό μάτι ! Μονόσκορδα για τό μάτι !

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Και διαρρηθσε πολλές ώρες ή άμαξιτή παρέλασις τής πρωτομαγιάτικης παραμονής ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Αρχισε από τίς τρεις τό άπομεσήμερο και καταλάγιαζε κατά τίς ένδεκα τό βράδυ. Αυτό τό πανδαιμόνιο πού λέγαμε κ'άποτε "τι γινότανε στην όδόν Σταδίου τίς "Αποκρηές, γινότανε στην Πατησίων τήν παραμονή τής Πρωτομγυας. Και ένθεδιναν κι' έπαιρναν τά τραγούδια, εΰθυμα τραγούδια όλη τήν ήμέρα, τό βράδυ, οί κανταδόροι θεωρούσανε καθήκον τους ν' αλλάξουνε ρυθμό τραγουδιού

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Τό φαντάζομαι. Και άσφαλώς θά τραγουδούσανε τό : "Αν ποτέ κοιμηθής πού θά μάς πη τώρα ή Κλειώ...

ΔΕΝΑΡΑΣΥ (Τραγουδι με πιάνο) "Αν ποτ' κοιμηθής...

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ 'Καλά τά είπαμε και για τήν Πρωτομαγιά Δημήτρη, μά ή ώρα μας πέρασε και πρέπει νά διακόψωμε...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί νά γίνη Γιάγιο ; Διακόπτομε τήν φλυαρία μας για τήν έλλη Κυριακή, τήν Ήδια πάντοτε ώρα.